

Odůvodnění nového znění § 101d odst. 1 zákona o DPH uvedené v pozměňovacím návrhu k sněmovnímu tisku 1060

Dne 15. února 2017 byl ve Sbírce zákonů publikován náleží Ústavního soudu ve věci kontrolních hlášení (Pl. ÚS 32/15). Ačkoli ve většině odmítl námitky navrhovatelů a institut kontrolního hlášení shledal způsobilým z hlediska proporcionality i z hlediska ochrany dalších ústavním pořádkem zaručených práv a svobod, ve dvou případech sáhl k derogaci ustanovení zákona. Jedním z těchto ustanovení je § 101d odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty.

Ústavní soud požaduje, aby zákon o dani z přidané hodnoty alespoň rámcově vymezil okruh „předepsaných údajů“, které budou požadovány ve formuláři kontrolního hlášení. Současná podoba formuláře kontrolního hlášení však z hlediska proporcionality a okruhu požadovaných údajů před Ústavním soudem obstála. Fenomén formuláře jako takový Ústavní soud nezpochybňuje, stejně tak nezpochybňuje pravomoc správce daně stanovit strukturu požadovaných údajů.

Ústavní soud v předmětném náleží shrnuje, že formulář kontrolního hlášení požaduje, zcela legitimně, tyto kategorie údajů:

- základní identifikační údaje plátce,
- základní údaje vztahující se k jednotlivým uskutečněným zdanitelným plněním,
- základní identifikační údaje o odběrateli nebo dodavateli.

Při tvorbě tohoto návrhu bylo z výše vymezené kategorizace vycházeno s tím, že došlo k větší precizaci těchto kategorií na základě detailního zhodnocení všech náležitostí formuláře kontrolního hlášení.

V úvodní části nově navrhovaného § 101d odst. 1 je stanoveno, že formulář kontrolního hlášení může obsahovat obecné náležitosti podání. Obecnými náležitostmi podání je třeba rozumět požadavky stanovené § 70 odst. 3 daňového řádu, tedy že z podání musí být zřejmé (i) kdo podání činí, (ii) čeho se podání týká a (iii) co se prostřednictvím podání navrhuje. Do těchto obecných náležitostí tedy spadají například identifikační údaje plátce, který kontrolní hlášení podává, tedy označení toho, kdo podání činí. Dále zde je obsaženo také uvedení čísla jednacního výzvy, je-li kontrolní hlášení podáváno na základě výzvy správce daně, případně rychlá odpověď na výzvu, neboť z podání musí být zřejmé, čeho se týká. Formulace použitá v úvodní části ustanovení § 101d odst. 1 je inspirována oblastí spravovanou v režimu správního práva, kde je odkaz na obecné náležitosti žádosti podle správního řádu běžně užíván.

Kromě obecných náležitostí podání může formulář kontrolního hlášení obsahovat pouze údaje, které spadají do jedné z kategorií vymezených v § 101d odst. 1 písm. a) až d).

Podle písmene a) lze ve formuláři kontrolního hlášení požadovat kromě identifikačních údajů plátce také kontaktní údaje plátce. Pod kontaktními údaji si lze představit e-mailovou adresu, telefonní číslo či ID datové schránky.

V souladu s úpravou navrhovanou v písmeni b) je možné požadovat údaje týkající se plnění a úplat, které zakládají povinnost kontrolní hlášení podat v souladu s § 101c zákona o dani z přidané hodnoty. Tuto kategorii bylo třeba na rozdíl od údajů vymezených Ústavním soudem rozšířit, neboť je třeba zahrnout všechna plnění, nikoli jen plnění zdanitelná, u nichž vzniká povinnost podat kontrolní hlášení, a rovněž také úplaty, jejichž přijetí zakládá povinnost přiznat daň. Navrhované znění písmene b) je tedy nutné interpretovat s ohledem na ustanovení § 101c zákona o dani z přidané hodnoty, které upravuje, kdy vzniká povinnost kontrolní hlášení podat.

V písmeni b) se tedy uvádí, že v kontrolním hlášení lze požadovat všechny údaje, které se týkají plnění a úplat podle § 101c zákona o dani z přidané hodnoty. Naprostá většina údajů požadovaných

formulářem kontrolních hlášení, které se týkají těchto plnění a úplat, nepřesahuje mantinely údajů uváděných na daňovém dokladu (viz § 29 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty). Jedná se například o datum uskutečnění plnění, základ daně, výši daně, ale také o evidenční číslo daňového dokladu. Za údaj týkající se daného plnění lze také považovat kód předmětu plnění, který slouží k usnadnění identifikace příslušného režimu přenesení daňové povinnosti. Tedy místo nutnosti odkázat na příslušné ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty, které příslušný režim přenesení daňové povinnosti upravuje, je umožněno pouze vybrat kód předmětu plnění. Obdobné platí pro kód režimu plnění. Údajem týkajícím se příslušného plnění je také informace o tom, zda dané plnění spadá do režimu § 44 zákona o dani z přidané hodnoty. Pod písmeno b) spadají i údaje požadované v oddíle C stávajícího formuláře kontrolního hlášení. Vzhledem k tomu, že základ daně je údaj týkající se daného plnění, pak jsou požadavky oddílu C pouhou kombinací údajů, které se týkají příslušných plnění. Jak budou údaje týkající se příslušných plnění nebo úplat uspořádány, případně kombinovány je ponecháno struktuře formuláře kontrolního hlášení, maje samozřejmě na zřeteli základní zásady správy daní (např. šetření práv osob zúčastněných na správě daní).

Písmeno c) zakotvuje možnost požadovat prostřednictvím formuláře kontrolního hlášení údaje týkající se uplatnění nároku na odpočet daně. Pro správce daně je podstatná informace, jak plátce s daným plněním nakládá, tedy zda jej používá výlučně pro svou ekonomickou činnost, či nárok na odpočet daně krátí, neboť dané plnění používá i pro soukromé účely. Tedy údaj je vyžadován pouze v oddíle B.2 stávajícího formuláře kontrolního hlášení.

V posledním písmeni d) je umožněno požadovat identifikační údaje od osob, s nimiž plátce obchoduje, tedy buď o odběrateli, poskytuje-li plátce plnění či přijal úplatu před uskutečněním plnění, nebo o dodavateli v případě, že plnění přijal, nebo před uskutečněním plnění úplatu poskytnul.